

Esbart Laurèdia de Sant Julià de Lòria: difusió del patrimoni folklòric en temps de crisi de valors

Jaume TORRA i VINYAL i Anna MANGOT i SCHIEFENBUSCH

Qui som?

L'Esbart Laurèdia fou el continuador de l'Esbart Andorrà, el primer grup folklòric de Sant Julià de Lòria fundat l'any 1951 per tres dansaires de l'Esbart Verdaguer de Barcelona. Així, com tantes altres persones, aquestes dansaires van arribar al nostre país fugint de la dictadura franquista i ens van portar la passió per la dansa i la cultura catalanes. Quan l'Esbart Andorrà es va dissoldre, el músic que acompanyava les actuacions, Daniel Areny, juntament amb Ricard Tor, Francesc Besolí, Jaume Pla i Paco Reyes van buscar una persona que dirigís el nou esbart. Així doncs, sota la direcció de M. Esperança Ivern, l'Esbart Laurèdia va fer la primera aparició en públic a la festa major de l'any 1963.

Després del muntatge *Història i llegenda d'Andorra* amb motiu de la celebració del 25è aniversari, s'encarrega de la direcció en Jordi Torres, del 1989 fins al 2007. I des de l'any 2008 fins ara, en pren la direcció artística en Jaume Torra.

Durant aquests 53 anys, l'entitat ha mantingut viu el ball de la Marratxa de Sant Julià de Lòria, que s'ha convertit en una expressió viva i pròpia, festiva i identitària dels lauredians. També ha recuperat danses, costums i llegendes d'Andorra, i ha vist com la tradició de ballar es passava de pares a fills i arrelava en la cultura de la parròquia.

Des del 1998, amb motiu del 775è aniversari de la troballa de la Verge de Canòlich, també es manté el ball de la Mare de Déu de Canòlich, que es balla, any rere any, durant la missa i que simbolitza una ofrena dels pelegrins a la seva estimada patrona.

Actualment l'Esbart Laurèdia té més de cent dansaires de diferents edats, des dels 4 anys fins als veterans, repartits entre les seccions d'iniciació, infantils 1, infantils 2, juvenils, cos de dansa, veterans i bastoners.

Quins són els nostres objectius?

Un dels objectius principals de la nostra entitat és la difusió i divulgació del nostre patrimoni folklòric: balls, danses, cançons, músiques, llegendes, tradicions, costums i fins i tot indumentària. És per això que desenvolupem un acurat treball d'investigació a través de publicacions com el *Costumari català* de Joan Amades o el *Cançoner popular de Catalunya* i també treballem conjuntament amb grups de música tradicional com El Pont d'Arcalís.

L'entitat intenta mantenir el respecte per la dansa d'arrel popular i tradicional del nostre país, però amb una clara vocació de presentar-ho complint amb les exigències que el fet escènic imposa.

Què volem difondre?

Principalment ens interessa difondre el llegat dels nostres avantpassats a través de danses, cançons i músiques que volem recuperar, conservar i donar a conèixer.

Quan es tracta de danses vives intentem ser al més rigorosos i fidedignes a l'original. I si són danses recuperades o de nova creació, com que alguns balls s'han perdut, busquem un resultat al més tradicional, autòcton i folklòric possible a través de les melodies recuperades. En aquest sentit també és important el treball que es fa amb la indumentària ja que cada dansa té el seu vestuari concret. És molt comú en els nostres espectacles trobar peces típiques del Pirineu com les barretines liles, les caputxes, els mantos de llana, les espardenyas vigatanes o els esclops de fusta.

D'altra banda, cal destacar el repertori de *Llegendes medievals d'Andorra*, basades en les fantàstiques històries de bruixes, menairons, llops, etc. que es barregen amb la història i el naixement del nostre país.

Coreografies com *Danses del temps que no torna* (suite de danses andorranes, 2009), *Au vinyà* (inspirada en el vi i la verema, 2014) o *Les cigarrereres* (amb música d'El Pont d'Arcalís, 2015) demostren una clara voluntat de l'interès de la nostra entitat per la temàtica andorrana i laurediana.

Per què?

Vivim en una societat en què la dansa tradicional està molt desprestigiada perquè hi ha molt desconeixement del que realment significa. Creiem que és important conèixer el nostre passat per assentar les bases culturals dins un món globalitzat on sovint el folklore passa desapercbut davant altres activitats modernes o foranes amb poc contingut.

Ens agradaria que aquesta manifestació cultural que fem servir com a forma de comunicació fos útil, però no tan sols per omplir el temps de lleure, sinó també per educar, formar, exercir la crítica i sobretot per reforçar la nostra identitat.

Quines eines utilitzem?

1. Mètode pedagògic

La nostra tasca amb els grups infantils i juvenils no es limita només al fet d'ensenyar a ballar, sinó també a donar a conèixer el sentit de cada dansa, d'on prové i quin significat té. Sovint recuperem cançons i jocs antics amb els més petits, i amb el pas del temps i l'aprenentatge de punts de dansa, les coreografies i evolucions dels balls es van complicant. Per exemple, en el ball de bastons de la Massana (versió andorrana del popular ball de l'hereu Riera), els alumnes ballen tal com diu el *Costumari*, amb un got de vi sota la creu de fusta, però si el dansaire la fa caure ha de parar de ballar, perquè ha perdut.

L'últim muntatge dels grups infantils, *Andorra, bonica, jardí del Pirineu* (trosset de lletra de la famosa sardana del mestre Roure), es basava en danses, jocs, llegendes i tradicions andorranes.

Altres vegades hem anat més enllà dels nostres propis alumnes. Entre altres actes de celebració del nostre 50è aniversari, es va organitzar el concurs de dibuix La Marratxa de Sant Julià de Lòria, proposat conjuntament amb el ministeri d'Educació i Joventut del Govern, que estava adreçat als alumnes de primera ensenyança de totes les escoles del país. S'hi van inscriure onze escoles i hi van participar més de cinc-cents alumnes. Tots els dibuixos es van exposar al vestíbul del Centre Cultural i de Congressos Lauredià.

2. Espectacles i actuacions

Els nostres espectacles estan sempre encarats a la cultura laurediana, andorrana i pirinenca. Dins el nostre repertori podeu trobar balls del nostre país, històries i llegendes, danses vives, recuperades i de nova creació, però sempre sota el mateix criteri de divulgació i recuperació de les nostres tradicions.

La metodologia de treball comença buscant una temàtica concreta: danses d'Andorra, territoris on es parla català, balls amb elements, danses amb instruments de percussió, etc. Durant el curs, impartim classes ludicopedagògiques als dansaires per exposar-ne el resultat a l'espectacle de fi de curs.

Alguns exemples són:

- 2015 *Pujant des d'Arsèguet, baixant a la Seu, Sant Julià de Lòria i allà ens trobarem* (adults), amb música en directe del grup El Pont d'Arcalis.
Andorra, bonica, jardí del Pirineu (infantils).
- 2013 *Esbart Laurèdia: 50 anys en dansa* (adults, exdansaires i pioners).
Per molts anys en dansa (infantils).
- 2011 *Joan Amades, la memòria del poble* (adults).
Juguem amb Joan Amades (infantils).
- 2010 *Dances del temps que no torna* (adults).
- 2009 *Ret i mitenes* (adults).
- 2007 *Llegendes al carrer*, Vila Medieval de Sant Julià de Lòria (adults i infantils).
- 1988 *Història i llegendes d'Andorra Medieval* (25è aniversari, adults i infantils)

3. Pàgina web

Internet resulta una eina extremament eficaç a l'hora de difondre qui som i què fem. Dins el nostre espai virtual podeu trobar des de fotografies fins a vídeos, l'agenda, notícies, actuacions, espectacles, repertori, història, etc., com a lloc de consulta i contacte. Malgrat que difonem una cultura ancestral, els mètodes per portar-ho a terme tenen un llenguatge totalment contemporani.

www.esbartlauredia.com

4. Xarxes socials

Les xarxes socials són un mitjà de comunicació molt ràpid per donar a conèixer sobretot l'activitat de la nostra entitat. La immediatesa d'aplicacions com Facebook o Instagram resulta molt útil per arribar a una màxima difusió, i és que ja ho diu la dita que una imatge val més que mil paraules.

<https://www.facebook.com/esbart.lauredia>

<https://www.instagram.com/esbart.lauredia>

5. Mitjans de comunicació

Per últim cal esmentar també l'aparició de l'esbart en diaris, ràdios i la televisió. Malgrat ser un mitjà força eficaç no sempre es pot controlar quan, com i de quina manera es publica una notícia. En aquest cas la web ens ha estat molt útil quan algun mitjà de comunicació ens demana informació de l'entitat per completar una notícia.

6. Intercanvis culturals

Una altra eina educativa és la trobada amb altres esbarts de fora del nostre país per compartir experiències i coneixements. L'objectiu és donar a conèixer, a través de tallers, quines són les nostres danses, ensenyar-les i aprendre les de l'altre grup. Aquests intercanvis resulten extremadament enriquidors i s'intenta en la mesura del possible fer-los amb grups de juvenils, ja que resulta molt gratificant per als alumnes veure altres nens que comparteixen aquesta afició.

Jaume Torra i Vinyal, director, i
Anna Mangot i Schiefenbusch,
sotsdirectora de l'Esbart Laurèdia de Sant Julià de Lòria